

Hoger
Algemeen
Voortgezet
Onderwijs

Vragenboekje

Voor dit examen zijn maximaal 76 punten te behalen; het examen bestaat uit 25 vragen. Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Dekolonisatie en Koude Oorlog in Vietnam

De volgende gebeurtenissen staan in willekeurige volgorde:

- 1 Franse troepen worden verslagen bij Dien Bien Phoe.
- 2 Ho Chi Minh roept de Democratische Republiek Vietnam uit.
- 3 De Amerikaanse regering laat president Diem vallen.
- 4 Ho Chi Minh richt de Vietminh op.
- 5 Operatie Rolling Thunder gaat van start.
- 6 De Akkoorden van Genève worden gesloten.
- 7 President Diem dwingt boeren om in de versterkte dorpen te gaan wonen.

2p **1** Zet de gebeurtenissen in de juiste tijdvolgorde, van vroeger naar later. Noteer alleen de nummers.

Azië werd vanaf ongeveer 1950 een belangrijk strijdtoneel in de Koude Oorlog.

4p **2** Noem twee politieke ontwikkelingen rond 1950 en leg uit waarom Azië daardoor bij de Koude Oorlog betrokken raakte.

Gebruik bron 1.

Twee uitspraken:

1 Door het aannemen van deze resolutie heeft het Congres geen controle meer op de oorlog in Vietnam.

2 De *War Powers Act* van 1973 moet gezien worden als een reactie op deze resolutie.

4p **3** Ondersteun elke uitspraak met een argument.

Volgens veel historici was de regering van president Diem een marionettenregering van de Verenigde Staten.

2p **4** Geef twee voorbeelden waaruit blijkt dat Diem zich *niet* als een marionet van de Verenigde Staten gedroeg.

Gebruik bron 2.

2p **5** Leg telkens met een gegeven uit de bron uit, waardoor deze brief bruikbaar is

- voor de Noord-Vietnamese propaganda én
- voor de Amerikaanse regering in het bestrijden van de Vietnamprotesten.

Gebruik bron 3.

De tegenstelling tussen de verwachting die de soldaten hebben en de realiteit van de oorlog is groot.

2p **6** Laat zien:

- (met de bron) wat deze tegenstelling inhoudt en
- (zonder de bron) welk gevolg dit had voor het moreel van de soldaten.

Een bewering:

Door het lezen van de Pentagon Papers gingen veel Amerikanen twijfelen aan het Vietnambeleid van de Amerikaanse regering.

2p **7** Licht deze uitspraak toe. Doe dat door:

- aan te geven waardoor de inhoud van de Pentagon Papers die twijfel opriep en
- met één argument aan te tonen dat die achterdocht ten aanzien van het Vietnambeleid van president Nixon terecht was.

Gebruik bron 4.

3p **8** Leg met behulp van beide tekeningen uit welke mening de tekenaar heeft over de houding van de Amerikaanse regering.

De oorlog in Vietnam kostte veel slachtoffers onder de burgerbevolking. Toen generaal Westmoreland werd gevraagd of hij dit betreunde, antwoordde hij:

“Jawel, maar het berooft de vijand ook van de bevolking.”

- 2p **9** Laat zien dat uit deze uitspraak valt af te leiden dat generaal Westmoreland goed begreep dat de Vietcong een guerrillaoorlog voerde.

Een uitspraak van een Vietcongofficier:

“Militair gezien hebben wij de oorlog misschien niet gewonnen. Maar we hebben de oorlog wél binnen de Amerikaanse huiskamer gewonnen.”

- 2p **10** Leg deze uitspraak uit.

Inleiding bij vraag 11.

Het is 2005. John Curry is een Amerikaanse Vietnamveteraan. In 1964 heeft hij zichzelf aangemeld voor de oorlog. Hij stond destijds achter het beleid van zijn regering. Hij voelde zich na zijn terugkeer in de Verenigde Staten in 1969 diep beledigd door de vredesbeweging.

Om zijn vrouw te laten zien waar hij destijds gevochten heeft, is John Curry met een georganiseerde groepsreis vertrokken naar Vietnam.

De vakantie in Vietnam is gevuld met excursies. Tijdens een van de uitstapjes ontmoet hij de oud-Vietcongstrijder Dinh Binh, die na de oorlog werk kreeg als gids. John heeft veel commentaar op de uitleg (hier cursief weergegeven) van de Vietnamese gids. Zijn vrouw trekt haar eigen conclusie.

- 13p **11** Schrijf het commentaar van John en de conclusie van zijn vrouw. Volg daarvoor de aanwijzingen *A* tot en met *E* en neem de cursieve *kopjes* over.

A Rond 1954

Dinh Binh:

De oorsprong van de oorlog met de Verenigde Staten ligt in de jaren vijftig. Na de overwinning bij Dien Bien Phoe was het Westen diep beledigd. Frankrijk was na twee eeuwen niet langer superieur over haar kolonie Vietnam. Zij begrepen dit en vertrokken uit ons land.

Toch probeerde het imperialistische Amerika er alles aan te doen om het nationalisme in Vietnam te breken. Zo werd in Genève afgesproken dat ons land opgedeeld moest worden in een Noord- en Zuid-Vietnam. Het Noorden werd vrij maar het Zuiden bleef onderdrukt, ditmaal door de Amerikanen.

- Haal uit het verhaal van Dinh Binh drie uitspraken waar John Curry het niet mee eens zal zijn en geef zijn kritiek weer.

B Rond 1964

Dinh Binh:

De Amerikaanse regering was bang voor de sterke eenheid van het volk in Vietnam. Vandaar dat zij zich door de marionettenregering van Diem liet helpen bij het onderdrukken van het Vietnamese volk.

De mensen in het Zuiden werden door ons geholpen om vrij te worden van hun onderdrukkende regering. Zonder aanleiding begonnen de Verenigde Staten in 1964 Noord-Vietnam te bombarderen en stuurden zij massaal soldaten en wapens naar Zuid-Vietnam.

De meest verwoestende wapens werden ingezet om te proberen onze kracht te breken. Dit zorgde ervoor dat de gehele bevolking in het Zuiden ons meehielp in de vrijheidsstrijd.

- Haal uit het verhaal van Dinh Binh drie uitspraken waar John Curry het niet mee eens zal zijn en geef zijn kritiek weer.

Let op! Het vervolg van deze opdracht staat op de volgende bladzijde.

C Rond 1974

Dinh Binh:

De overwinning die wij behaalden in 1968 tijdens het Tet-offensief leidde tot het einde van de oorlog. Amerika begreep dat het volk van Vietnam te sterk was en dat zij ons land moest verlaten. Vanaf 1974 kon Vietnam eindelijk weer herenigd worden, vrij van onderdrukking.

- Haal uit het verhaal van Dinh Binh drie uitspraken waar John Curry het niet mee eens zal zijn en geef zijn kritiek weer.

D Conclusie

Johns vrouw hoort de discussie aan. Volgens haar hebben Dinh Binh en haar man een geheel verschillende kijk op de aard van de oorlog. Ze zegt: "John jij ziet de Vietnamoorlog als een deel van de Koude Oorlog. Dinh Binh jij bekijkt de oorlog als een *dekolonisatieconflict*." Je bent het helemaal eens met mevrouw Curry.

- Ondersteun beide delen van de conclusie van mevrouw Curry met een argument.

Van kind tot burger: Volksoepvoeding in Nederland (1780-1901)

In de bevolking van de Republiek kunnen drie lagen worden onderscheiden:

- 1 de goeode burgerij,
- 2 de kleine burgerij en
- 3 de volksklasse.

In de Republiek kun je ook onderscheid maken tussen bevolkingsgroepen:

a bedeeden, *b* geschoolde werklieden, *c* vaste en losse arbeiders, *d* welvarende ambachtslieden, *e* winkeliers, *f* regenten.

- 2p **12** Geef bij elke laag aan welke bevolkingsgroepen er inpassen. Schrijf alleen de nummers en de letters op, bijvoorbeeld 1 = *a, b, c*, 2 = *d* enz.

Gebruik bron 5 en 6.

Stel: je onderzoekt de werking van de Schoolwet van 1806 en je vindt deze twee bronnen uit Goes. Je trekt de conclusie dat het onderwijs aan de school in bron 5 *niet* in overeenstemming is met de Schoolwet van 1806, maar het onderwijs aan de school uit bron 6 *wel*.

- 2p **13** Ondersteun deze conclusie met argumenten uit *beide* bronnen. Doe dat door uit te leggen waarom het onderwijs op de openbare school *niet* en het onderwijs op de armenschool *wel* aansluit bij de Onderwijswet van 1806.

Gebruik bron 5 en 6.

Voor je onderzoek naar de werking van de Schoolwet van 1806 is het nodig te bepalen welk van beide bronnen de meest betrouwbare informatie bevat.

- 2p **14** Leg uit welke bron het meest betrouwbaar is voor je onderzoek.

De overheid had na 1806 behalve door controle op de scholen nog meer manieren om het onderwijs te verbeteren.

- 2p **15** Noem twee van die manieren.

Koning Willem I probeerde vanaf 1815 de nationale eenheid te bevorderen door het onderwijs. In 1830 bleek dat deze politiek was mislukt.

- 3p **16** Verklaar deze mislukking. Doe dat door uit te leggen waardoor voor 1830 de nationale eenheid niet bevorderd werd door in het onderwijs nadruk te leggen op:

- het geloof,
- de vaderlandse geschiedenis en
- de taal.

In het negentiende-eeuwse onderwijs bleef het onderscheid tussen de standen merkbaar.

- 2p **17** Leg dit met een voorbeeld uit.

Veel armenbesturen hielden de bedeling aan arme gezinnen in, als de kinderen uit de bedeelde gezinnen niet naar school gingen. In deze maatregel kun je de invloed van Verlichtingsdenkbeelden zien.

2p **18** Leg dit uit.

Gebruik bron 7, 8 en 9.

Stel: je loopt stage in het Nationaal Schoolmuseum in Rotterdam. Je helpt met de inrichting van een tentoonstelling over de uitvoering van de negentiende-eeuwse onderwijswetten in de praktijk. Je hebt drie afbeeldingen:

1 een schilderij uit de negentiende eeuw voor de praktijk na de onderwijswet van 1806 (bron 7);

2 een prent van een schoollokaal rond 1860 voor de praktijk na de onderwijswet van 1857 (bron 8) en

3 een foto van een klaslokaal rond 1900 voor de onderwijspraktijk na de onderwijswet van 1878 (bron 9).

6p **19** Leg per afbeelding uit, of in dat lokaal:

- de Schoolwet van 1806 (bron 7),
- de Schoolwet van 1857 (bron 8) en
- de vernieuwingen in de onderwijspraktijk vanaf circa 1860 (bron 9) worden uitgevoerd.

Gebruik bron 7 en 9.

De museumdirecteur vindt je toelichting goed. Maar hij vraagt zich af of de bronnen wel bruikbaar zijn.

4p **20** Geef per bron een argument:

- waardoor de bron *niet* en
- waardoor de bron *wel* bruikbaar is om de onderwijspraktijk rond 1806 (bron 7) en de onderwijspraktijk rond 1900 (bron 9) te laten zien. Betrek in je uitleg telkens de aard van de bron.

In 1863 wordt als nieuw schooltype na de lagere school de HBS, de Hogere Burger School, ingevoerd. Reden voor die invoering was, dat het bestaande onderwijs niet meer voldeed.

2p **21** Leg dit uit, door:

- eerst een economische verandering rond 1870 te noemen en
- daarna uit te leggen welke nieuwe eis deze verandering aan het onderwijs stelde.

Op het platteland bleef het gezinsloonmodel nog lang bestaan.

2p **22** Leg uit wat dit betekende voor het schoolbezoek op het platteland.

De confessionele groeperingen verzetten zich tegen de Schoolwet van 1878.

2p **23** Welke reden hadden zij daarvoor?

De Arbeidswet van 1889 beperkte de arbeid van twaalf- tot zestienjarigen en vrouwen tot elf uur per dag.

3p **24** Beredeneer dat deze maatregel een negatief gevolg van de Kinderwet van Van Houten bestreed. Doe dat door:

- eerst aan te geven wat de Kinderwet van Van Houten inhield,
- daarna een negatief gevolg van deze wet te noemen en
- ten slotte uit te leggen waardoor de Arbeidswet dit gevolg bestreed.

Aan het einde van de negentiende eeuw was het schoolverzuim van meisjes hoger dan dat van jongens van dezelfde leeftijd.

4p **25** • Verklaar dit verschil en
• leg uit wat de scholen deden om dit probleem op te lossen.

Einde